

jeg har udtalt om denne Sag, har jeg udtalt for at stille det klart for Enhver, hvad jeg tænker, og fordi der paa en Maade er givet Anledning for mig til at udtale mig ved den Motivering, hvormed Forslaget blev indbragt. Jeg har gjort det uden dermed i mindste Maade at have til Hensigt at ville polemisere mod den Side af Salen, hvorfra denne Sag er fremkommen, thi en saadan Polemisering ligger mig meget fjern. Jeg skal endog indrømme, at der er mange Retninger, hvori jeg fuldkommen kan sympathisere med de Herrer, men i denne Retning og i enkelte andre Retninger staar jeg meget stærkt imod dem. Jeg skal endvidere indrømme, at efter min Opfattelse af de Herrer's Stilling og af Partistillingen i det Helt taget veed jeg ikke noget Parti, som er i Besiddelse af større og rigere Betingelser for netop at samle al Eiendom og alle gode Kræfter her i Landet til et Parti, som kunde føre Landet frem til friskbede og moderate Fremskridt; men jeg skal ikke fragaa, at saadanne Lovforslag som dette og enkelte andre gjøre det meget tvivlsomt for mig, om de Herrer ikke nu ere inde paa en Vej, som fører til det stik modsatte Maal. Det er ikke min Hensigt at ville fremkalde et Svar fra de Herrer's Side. Ville de give mig et Svar, saa vær saa god, men jeg skal ikke fragaa, at jeg bryder mig ikke saa meget derom; thi jeg kan i Forveien sige mig selv, hvorledes Svaret nødvendigvis maa blive efter det Forslag, som her foreligger. Jeg har kun villet benytte denne Foranledning til at udtale min Opfattelse af Betydningen af den Vej, som de Herrer ere slaaede ind paa i denne Sag, en Vej, som efter min faste Overbevisning ingenlunde fører til Maalet, men i enhver Henseende fra Maalet.

S. Madsen. Skjøndt jeg alt i længere Tid godt har vidst og forstaaet, at det theoretiske og det praktiske Syn paa en Sag fører til helt modsatte Anskuelser, kan jeg dog ikke undlade at udtale den Anskuelse, at jeg virkelig aldrig har troet, der kunde komme saa grundforskjellige Anskuelser frem som dem, jeg har hørt fremsætte i den korte Tid, jeg har haft Sæde her i Salen; det ærede Medlem for Kjøbenhavns 6te Valgtreds (Hindenburg) har netop i Dag givet et meget kraftigt Exempel derpaa; men dette skal jeg for Øvrigt ikke videre komme ind paa at omtale. Der var kun en eneste Sætning — om jeg maa kalde det saa — i hans Foredrag, imod hvilken jeg føler mig forpligtet til at nedlægge en Indsigelse, netop fordi jeg repræsenterer en større Kreds af Fæstere, som alle paa det Indstændigste have opfordret mig til efter den Cone, jeg har, at bidrage til dog endelig en Gang at faae det her omhandlede Forhold ordnet. Det ærede Medlem omtalte idag, at Fæsteforholdet har været til den største Fordel for Bondestanden, men jeg tror ikke, at jeg behøver nærmere at begrunde min Mening,

naar jeg udtaler, at dette i Virkeligheden ikke holder Stik i de praktiske Forhold; thi jeg føler mig overbevist om, at dette Spørgsmaal forlængst er uddebatteret her i Salen, og en Udtalelse derom vilde altsaa kun blive en Øjentagelse; jeg føler mig tillige overbevist om, at mine Ord endnu mindre end mange af dem, der ere talte for at bevise dette, vilde kunne overbevise de Herrer, der have en modsat Anskuelse derom. Det ærede Medlem udtalte for Øvrigt endnu en Sætning, som jeg blot skal berøre med et Par Ord; det var den, at han troede, at der, hvis vi fik en Lov som den, der her tilsigtes, kunde være Fare for, at vi ude paa Landet kunde komme til at udholde en Konkurrence med Kjøbstadsboerne. Jeg maa hertil erklære, at jeg ikke tror, at denne Konkurrence vilde blive synderlig farlig, thi jeg tror, det har viist sig, at de Herrer Kjøbstadsfolk i Pragis ikke ere nær saa dygtige med Hensyn til Agerbruget som de ere, naar de sidde og studere Theorierne i de lærde Landvæsensskrifter. — Det, der for Øvrigt bragte mig til at tage Ordet, var den Ytring af den høitærede Minister, at mange Bønder vare tilfredse med det nu bestaaende Forhold. Denne Ytring maa jeg ogsaa tilbagevise og nedlægge en bestemt Indsigelse imod, idet jeg erklærer, at det ikke er Tilfældet. Det kan vel være, at enkelte have kunnet fremkomme med saadanne Udtalelser, men jeg føler mig overbevist om, at der, for de ere fremkomne, har været øvet ikke liden Tvang paa de Vedkommende fra en eller anden Side, som jeg ikke nærmere skal betegne. — Det er blevet udtalt, at det kunde være ønskeligt at faae oplyst, hvor mange Bøndergaard der ere nedlagte i den sidste Tid, men jeg kunde ønske at faae dette Spørgsmaal udvidet saaledes, at man ogsaa fik oplyst, hvormegen Skov, Eng og Løvveskar der er taget fra Bøndergaardene trindt omkring i Landet. Jeg er født og opvoget ved Siden af et af de større Fæstegodsset, som nu er overdraget til fri Eiendom, og jeg har der haft Leilighed til at se, hvilket umaadeligt Areal det i Henshold til Loven af 19de Februar 1861 er blevet tilladt vedkommende Godseier at inddrage til sin fri Naadighed. Det vil vistnok være alle ærede Medlemmer klart, at der paa saadanne Englodder, Løvveskar og Lodder bevogede med Smaaaskov kun er et meget ringe Hartkorn, saaledes at Godseierne i Stedet for at inddrage hver 9de Lønne Hartkorn maaste have inddraget hver 5te eller 6te Lønne Hartkorn. Jeg skulde mene, at dette er et fuldtgylldigt Bevis for, at der, naar man ser Forholdene i Pragis, virkelig ikke staar fuldt saa lystelig til ude omkring paa Landet, som mange af de Herrer, der sidde ved Bordene her inde i Kjøbenhavn, ville søge at skildre dem, og jeg skulde dog tro, at vi, som leve ude i det praktiske Liv, kunne have ligesaa megen Ret til at komme til at staa til Tvende som de, der slet ikke ere inde i de praktiske Forhold. Den høitærede Minister